

mooie plaatje: „het zwarte woud” uit Ten Have's schoolboekjes. Zaagt ge ooit in ons land schooner heuvelen, machtiger bosschen, fierder boompijlers? Wat een eenige morgen!

Thans staan we voor een soort van inzinking, een reusachtig ravijn tusschen de heuvelen. Steil dalen de hellingen af, begroeid met kreupelhout en hooggestamde woudreuzen, in bonte afwisseling van vorm en kleur! Aan hun voet schuilen nederig duizend soorten kleinere gewassen. Maar daar komen we straks wel aan toe! Ziet ge daar heel in de diepte die lichtgroene plek? Dat is ons „salamander-poeltje,” waarvan 't water een dicht krooskleed draagt. Voorzichtig dalen we af, maar met een van verwachting kloppend hart. Zouden ze nog te vinden zijn?

Eindelijk staan we aan den rand van 't plasje, ongeveer 4 M. lang en 3 M. breed. Houdt u aan de struiken vast en zie dan eerst eens even op en rond. Ge staat nu op den bodem van den ketel, waarin ge straks van boven af een blik wierpt. Hoe trotsch is die aanblik! Van alle zijden sluiten de hellingen u in, als met een legermacht van woudreuzen op u aanrukkend. Den vernietigenden indruk te schetsen, dien hier in de diepte dat in 't rond zich hoogverheffend natuurschoon op u maakt, ik vermag het niet. En dan die lieflijke, onuitsprekelyk vredige stilte. In dezen reusachtigen heuvelkuil dringt zelfs geen windgesuizel tot u door; slechts vogelzangen zijn 't, die uw oor verlusten; hier toont en orgelt het uit de verte en dicht bij, vlak naast en hoog, zeer hoog boven u uit. De geest verruimt zich in deze heerlijke atmosfeer, waar alles ontbreekt, wat naar geraas of ruwheid zweemt.

Laten we nu eens scheppen! Zooals ge ziet, zijn ze er nog, onze mooiste Nederlandsche salamanders en bij massa's; zoo zelfs, dat ik hier in een schep of tien een veertig Molge's ophaalde. De groote meerderheid was alpestris, die onderling nog veel verschil aanbieden. Sommige zijn, uitgenomen den prachtige oranjegelen onderkant, geheel effen zwart; verreweg de meeste grijsachtig gemarmerd op donkerbruinen grond, als waren 't tusschenvormen van alpestris en marmorata. Verder een stuk of tien groote salamanders; groote onder de groote, waarbij een mannetje met een kam van $4\frac{1}{2}$ c.M. hoog, een eigenaardig versierd beestje in de oogen der mannelijke en (vroeger) een griezelig dito in die der vrouwelijke natuurminnaars. En dan op den koop toe nog een vijftal gewone kleine salamanders; zoodat in dit watertje van een vierkante Meter of tien alle drie de Nederlandsche salamanders vertegenwoordigd zijn en de zeldzaamste wel 't sterkst. Een paar daarvan werden, nu ons hart omtrent 't nog in overvloed aanwezig zijn der diertjes gerust was, als souvenirs meegenomen en we volgden den bodem der vallei langs 't beekje, dat uit 't poeltje ontspringt en op den bodem daarvan een wel heeft.

Dit beekje vormt een echt, sponzig veenmoeras wat verder in 't zelfde dal met een flora van varens met hunnen koning aan 't hoofd, gevolgd door vele onderdanen; die den letter Z op hun uniform dragen, als de smalle Beukvaren (*Polopodium Phegopteris*); van Orchideeën, Zenegroen, Goudveil (*Chrysosplenium*) enz. enz.; een onuitputtelijke bron voor excursies van dagen achtereen.

VERVOLG Blz 244

CHRISTIAAN H. J. RAAD.

Van nieuwe en oude Bewoners.

't Zal nu ongeveer een jaar geleden zijn, dat ik in dit tijdschrift een stukje schreef over Gorzen; daarin mijn spijt uitdrukte, vroeger al eens gorssoorten van de hand gedaan te hebben wegens beperkte ruimte, maar tevens mijn plan te kennen gaf, om na vergrooting der volière mij van deze vogels weer aan te schaffen.

Klein Barm'sijsje ($\times \frac{1}{2}$).

Mijn bijdrage had toen het aardige gevolg, dat een mij geheel onbekend vogelvriend te Amsterdam de groote welwillendheid had — waarvoor ik hem steeds dankbaar zal blijven — mij zijn diensten aan te bieden, bij het verkrijgen van de gewenschte

soorten. Hij wilde n.l. geregeld op de vogelmarkten rondzien, voor mij aankopen doen en zich met een doelmatige verzending belasten.

Natuurlijk greep ik dit vriendelijk aanbod met beide handen aan; te meer, daar mij uit de correspondentie al spoedig bleek, dat mijn „zaakwaarnemer” iemand was met zeer veel kennis van de al of niet deugdelijkheid en echtheid der aangeboden waar.

Niet alleen verklaarde mijn onbekende vriend zich bereid, zijn bemoeiingen te willen uitstrekken in zoover de gewenschte dieren tot de Gorzen behoorden, maar ook zou hij mij gaarne behulpzaam zijn, als ik mijn collectie vinksoorten wilde aanvullen; alsook wanneer ik mij nog vogels uit andere families

wilde aanschaffen, in één woord: ik had maar op te geven, wat ik wenschte; hij zou dan wel zien of het te krijgen was. Alles natuurlijk tot billijken prijs.

Werden nu ook niet al mijn wenschen vervuld — sommige aankopen stuitten af op de hooge prijzen, andere kwamen niet tot verwezenlijking, om de afdoende reden, dat het gezochte niet ter markt kwam — toch kon ik gedurende den laatsten winter mijn volière weer met eenige ontbrekende soorten verrijken, en het is van deze soorten en van een paar andere, in wier bezit ik later kwam, dat ik thans eens weer wat wensch mede te deelen. Daar onwillekeurig hierbij mij wel eens een der oude bewoners in den weg zal vliegen, heb ik het opschrift van dit stuk maar zoo ruim mogelijk genomen, om niet teveel gebonden te zijn.

Veel zal ik over sommige mijner nieuwelingen niet schrijven, daar ik dan de kans zou beloopt, in herhalingen te vervallen.

Nu zal ik maar beginnen met den eersten den besten, die zich aanmeldt: ik zit bij de volière te schrijven.

Zoo; daar komt de sneeuwgorz bij mij op een takje zitten; geen armlengte van me af.

Van Sneeuw- en IJsgors beide heb ik weer een vrouwelijk ex. gehad, waarvan het laatste tot mijn spijt gestorven is. De sneeuwgorz-pop houdt zich zich uitstekend, is prachtig in de veeren, en gedraagt zich steeds als een nette, fatsoenlijke vogel. Ze schijnt zich zoo goed geacclimatiseerd te hebben, dat ze niet meer, veel minder zelfs, dan verscheiden andere vogels last heeft van de overmatige hitte van dezen zomer. Of liever, zij is zoo verstandig, de brandende zonnestralen zooveel mogelijk te mijden, door de koelste hoekjes der volière op te zoeken. En dit doen vele andere vogels niet. Ik zit op 't oogenblik te schrijven bij een hitte van 86° F. in de schaduw, en nu liggen op het hellend vlak van den verbindingskoker tusschen buiten- en binnen-volière, onder loodrechte bestraling der zonnestralen, te hijgen en te blazen: Barmisjs, Putter, Vink en Groenling. Ze staan niet op hun pooten, maar, zooals ik zei, ze liggen met den buik of met de zij op de gloeiend-heete plank, houden de vleugels plat uitgespreid, de veeren opgezet, zoodat de zon er goed onder en op de huid kan schijnen, hebben den snavel opengesperd en draaien den kop langzaam in alle richtingen om en om.

't Is een zot gezicht! Soms liggen ze zóó stil, dat menigeen ze voor dood zou houden. En dit alles is eigen wil, daar mijn volière — althans de hoofdvolière — zoo schaduwrijk en koel mogelijk is: van boven geheel bedekt, gedeeltelijk met hout, gedeeltelijk met geëlied linnen; terwijl ze bovendien nog in het lommer staat van een flinken Esch-

doorn en een Canadeeschen Populier, benevens lager struikgewas.

Zie, zulke schijnbaar dwaze dingen van dat vier-tal doet mijn sneeuwgorz niet.

Zij blijft liever kalm en bedaard op een beschaduwde takje zitten en kijkt dan rustig met haar heldere oogjes de volière rond.

Een ander aanprijzenswaardig middel in de Hondsdagen zou voor zoo'n Noordschen vogel, dunkt me, zijn, veel gebruik te maken van de badgelegenheid. Eenige keeren daags verfrisch ik tegenwoordig het water, wat bij de badgasten in smaak valt, maar wie ik er zie, de sneeuwgorz nooit. Daarin schijnen dus de Spoorgorzen, waartoe de Sneeuwgorz behoort, van de eigenlijke Gorzen af te wijken en meer overeen te komen met de Leeuweriken, tot welke ze ook in andere opzichten naderen. Leeuweriken, baden ook nooit. Mijn Kuifleeuwerik, die ik nu dezen zomer drie jaar heb, is nog nooit in 't bad geweest.

Ik kan nooit over mijn Kuifleeuwerik schrijven of ik moet hem prijzen. Wat een allerliefste vogel is het toch — uitgezonderd in de maand Mei: dan is hij wel wat woest. Maar overigens altijd evengoed geluimd, even vroolijk, zingt hij dagelijks zijn hoogsten deun, en zelfs de ruitijd schijnt daaraan geen afbreuk te doen. Dat merk ik weer dezer dagen. Tengevolge van den rui heeft hij zijn mooi kuifje verloren en lijkt nu veel op een Veldleeuwerik, maar zijn vroolijkheid en schalkschheid lijden er volstrekt niet onder. Vanmorgen nog joeg hij een paar kleine snoepers van het door hem ook geliefde lijster- en spreekwenvoer weg, zong toen even, alsof hij haast had, in vlug tempo zijn lijfdeuntje, en ging toen smakelijk eten.

Hij is ook vindingrijk, mijn leeuwerik, en toont zich volstrekt geen slaaf van gewoonte, traditie of instinct. Het huppelen van tak tot tak — overigens heelemaal geen leeuwerikenbeweging — heeft hij reeds in zijn kindsheid geleerd. Nu heeft hij in den laatsten tijd weer een nieuwe slaapplaats ontdekt: een bakje, dat ik aan den voorwand der volière bevestigd heb, om een handvol hennep in te strooien, als ik de vogels aan een bezoeker wil „presenteeren”. Elken avond vlijt de leeuwerik zich in dat bakje neer, en kan het dan, door zich breed uit te zetten, juist geheel vullen. Vroeger sliep hij naar de adat in zijn familie steeds in een kuiltje in den grond.

Wat geestesgaven betreft, staat hij verre boven zijn neef en nicht, het echtpaar Bergleeuwerik (*Otocorys alpestris* of *Alauda alpestris*), een paar nieuwelingen.

Als ik nieuwe vogels kreeg, eischte het in de eerste dagen soms eenige zachte dressuur, om ze den weg te leeren vinden naar de binnenvolière,

waar ik tot verleden winter gewoon was, het voedsel te verschaffen. Wel liet ik ze aan de binnenvolière in, maar vóórdát ze gezien hadden, dat ze daar in 't vervolg hun kostje konden ophalen, waren ze natuurlijk al door de viaduct naar buiten. En dan moest hun geleerd worden, den weg in tegengestelde richting te volgen. Nu, meestal ging dit gemakkelijk en sommige vogels, de slimsten, leerden dat, om zoo te zeggen, vanzelf. Was het noodig, dat ik een handje hielp, dan zette ik een bakje met zaad in de viaduct dicht aan 't eind bij de buitenvolière. Dat bakje werd al vliegende wel gevonden. Nu schoof ik het bakje van dag tot dag een eind achteruit, en het werd dan steeds door de nieuwelingen gevolgd — de ouden gingen hun gewonen gang.

Ten laatste kwam het in de binnenvolière terecht. Dan was de zaak in orde en ik had er geen omzien meer naar.

Nu heb ik heusch nog nooit vogels gehad, die ik dat kunstje niet kon leeren, maar met de beide Bergleeuweriken was het mis. Op hun botheid van geest stuitte alles af, hoeveel geduld ik ook bezat. Ten laatste was ik wel genoodzaakt, een gelegenheid om te voederen in de buitenvolière aan te brengen.

Ook uit andere zaken bleek mij de domheid der Bergleeuweriken. Al mijn vogels weten den weg, zoowel van en naar de binnenvolière, als dien, waarlangs men van de eene buitenvolière (de hoofdvolière) naar de andere buitenvolière komt. Deze laatste is met de hoofdvolière door een viaduct van 7 Meter verbonden. Maar mijn Bergleeuweriken blijven maar steeds in de hoofdvolière en dan nog meer bepaald op een paar horizontale plankjes, die ik in het hoogste gedeelte opzettelijk voor hen heb aangebracht. Op takken gaan zitten — zoogenaamd „rikken” — doen ze nooit. Dat gaat maar van 't

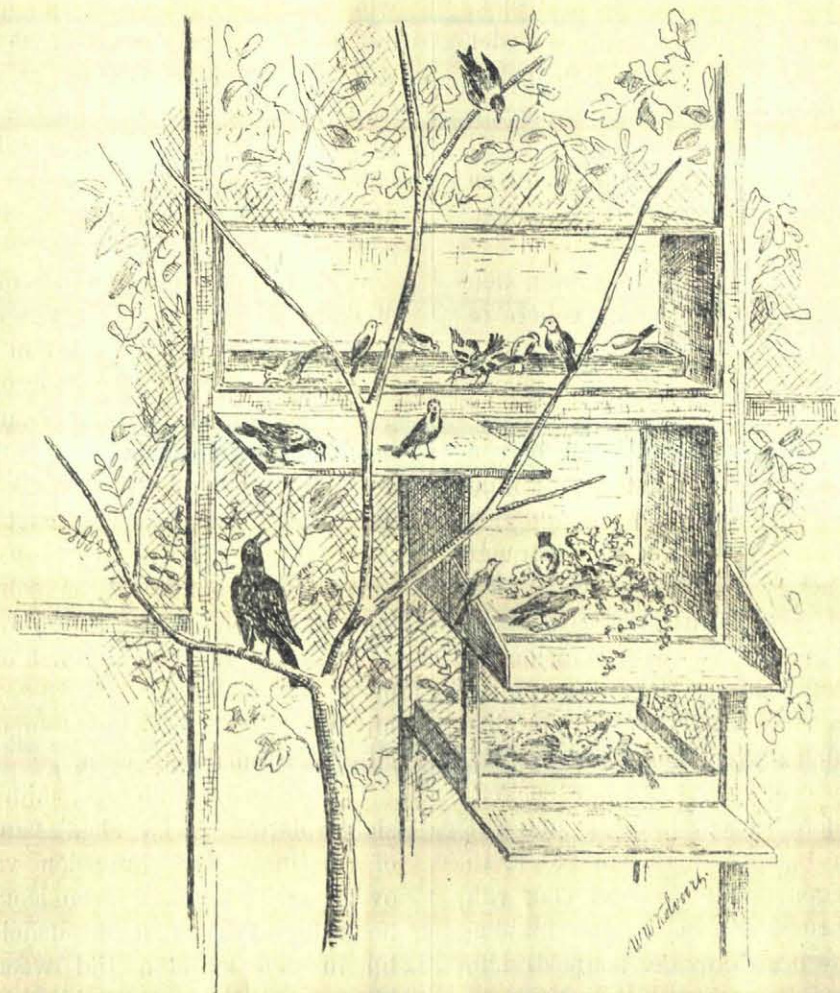
eene plankje op 't andere, vandaár weer naar den grond, dan weer naar den zaadbak, vice-versa.

Eénmaal in hun leven zijn ze in de tweede volière geweest. Ze waren bij ongeluk eens terecht gekomen in de viaduct daarheen, en ik heb ze toen voorzichtig verder gejaagd. Maar daar aangeland, waren ze weer geheel en al de kluts kwijt, want ze konden blijkbaar den terugweg niet vinden. Ik moest ten slotte wel weer handelend optreden, om ze naar de hoofdvolière te krijgen.

Welnu, ze vliegen daar ook nog niemand in den weg.

Overigens zijn ze goed op hun gemak, zeer vroolijk en kerngezond.

En wat een prachtig kleedje dragen ze! Ze heeten wel met recht de schoonste der Leeuweriken. Vooral de kopteekening is aardig. De voorkant van kop en keel is mooi citroengeel, op kruin en borst afgesloten door een breede hal-vemaanvormige fig. van diep zwart. Ook de oogen zijn door een zwarte lijn verbonden, die achter de oogen boogvormig en wat verbreed naar beneden loopt. En face gezien, geeft deze teekening aan den kop een eigenaardige uitdrukking. Bij het wijfje is zoowel het geel als het zwart aanmerkelijk doffer dan bij het mannetje. Bovendien draagt het

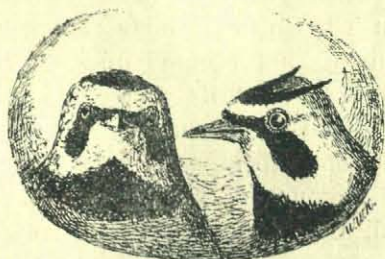
Een kijkje in mijn Volière.

mannetje aan weerszijden van zijn kruin een vederbosje, deze staan soms als een paar hoorntjes omhoog. Vandaar, dat men deze Leeuweriken ook wel Hoornleeuweriken noemt. Den naam Bergleeuwerik hebben ze te danken aan het verblijf op de Scandinavische Alpen. (Ze komen overigens ook wel voor in Rusland en Siberië en het hoge noorden N. Amerika.) Ik heb wel eens gedacht, of het voortdurend vertoeven op de paar hooggezeten plankjes in de volière nog in verband kon staan met het voormalige leven op de bergen.

Bergleeuweriken komen volgens Albarda in de

laatste jaren gedurende den trektijd meer en meer aan onze kusten voor. Enkele exemplaren schijnen van daar wel eens af te dwalen; althans vóór een jaar of wat werd er te Lochem een gevangen.

Hoe gemakkelijk men zich bij jonge vogels in het geslacht vergissen kan, bleek mij weer dit voorjaar. Het is bekend, dat zoowel jonge mannen als jonge wijfjes dikwijls de kleur hebben van de oude wijfjes. Nu ontving ik verleden najaar een paar Geelgorzen, waarvan de een helder geel was aan kop en borst, terwijl de ander die deelen veel donker gekleurd had. Ik hield ze dus voor een mannetje en een wijfje. Toch bleek mij later, dat beide tot het mannelijk geslacht behoorden. Gedeeltelijk speet mij dat, omdat ik gaarne een wijfje in de volière zou hebben. Maar misschien was er in den winter nog wel kans op, er een te krijgen. En zoo gebeurde het ook, althans ik meende weer, dat No. 3 nu wel een echt wijfje zijn zou. Weldra echter kwam ik tot de overtuiging, dat ook deze een man was, en zoo had ik dan dezen zomer drie mannen-Geelgorzen.

„Voor al de kopteekening is aardig.”

Dat was me een gezang tegen elkander in! Geelgorzen zijn toch zulke ijverige zangers. Men kan hier bij Lochem geen wandeling maken, of men hoort aan alle kanten en haast op elk uur van den dag het geelgorzenlied.

Het gezang der mijne werd bij den dag drukker, vuriger, hartstochtelijker. Het kreeg iets uitdagends en niet lang duurde het dan ook, of de drie Gorzen konden het met elkander niet meer vinden. Het was een onderling gevecht, verschrikkelijk! 'k Was genoodzaakt, ieder een afzonderlijk verblijf aan te wijzen: de een mocht in de volière blijven, de ander zette ik in een ruime kooi, de derde verwees ik naar den kippenren. Het vechten was nu natuurlijk uit, maar het gezang hield aan.

Bij het voeren van de kippen ontsnapte op een keer de bij deze dieren wonende Geelgorz. Hij vloog een paar dagen in den tuin rond, kwam steeds bij en op de volière en liet zich spoedig gemakkelijk weer vangen. Hij kwam opnieuw weer bij de kippetjes in, maar wist later ook opnieuw weer te ontsnappen. Dat gebeurde tot driemaal toe: de vlucht nemen — hij kreeg daarin een zekere vaardigheid — en zich weer laten vangen. Zoodra hij

weer gevangen zat in de ren, zong hij er vroolijk op los. Voor de 4e maal bleef hij weg. Of hij toen voorgoed de wijk naar elders heeft genomen, of wel door het een of ander roofdier is gepakt, weet ik niet. Vermoedelijk wel het laatste. Maar is het niet opvallend, dat zoo'n dier zich tot driemaal toe liet vangen en blijkbaar zijn vreugde aan den dag legde, als hij weer in zijn oude verblijf was?

Ik geloof bepaald, dat een vogel gehecht raakt aan zijn . . . gevangenis, om dit hardklinkend woord maar eens even te gebruiken. 'k Herinner me, ook eens een dergelijk geval met een Slagvink gehad te hebben. Deze kon het met zijn kameraad niet vinden en toen gaf ik hem de vrijheid. 'k Zag hem maandenlang niet terug. Tegen den winter nu vloog al eenige dagen een Vink rond bij mijn volière, zonder dat dit mijn bijzondere aandacht trok. Maar op een keer zit hij op een hek, terwijl mijn dochtertje strijkelings passeert, zonder dat het dier wegvliegt. Toen ik daarna meer notitie van den vogel begon te nemen, zag ik weldra aan een bijzonder kenteeken, dat het heusch mijn eigen vink was. In een ommezien liet hij zich in een klepkooitje vangen, en, binnengelaten, waren zijn eerste bezigheden het zaadbakje opzoeken en een frisch bad nemen: hij wist blijkbaar nog goed den weg. Het dier moet zich dus bepaald hebben aangemeld, om weer tot zijn oude gezelschap te worden toegelaten.

Een andere aanwinst is *Fringilla montifringilla*, ♂ en ♀; anders genaamd: Keep, Kweevink, Kwaakvink, Russische vink, Noordvink, Bergvink, Boschvink of Oranjevink. De vele namen zijn wel een bewijs, dat hij bij de spraakmakende gemeente goed bekend is. De eerste drie namen duiden op het geluid, dat het mannetje voortbrengt; terwijl de andere wijzen of op de streken, waar de vogel vandaan komt of zich 's winters veel ophoudt, of op de kleur (het mannetje is prachtig oranje voor de borst en op de zijden; het wijfje is daar veel donker gekleurd).

De Keep behoort tot onze wintergasten. Ik zie hem hier 's winters vaak aan boschranden in gezelschap van gewone Vinken, Geelgorzen en Ringmusschen. Hij staat bij het publiek in kwaden reuk, wegens zijn strijdlust. Maar ik geloof ten onrechte. 't Gaat wel meer zoo: je moet maar eenmaal den naam hebben! Ik althans heb zoomin bij de Keepen, die ik nu bezit, als bij die, welke ik vroeger wel gehad heb, ooit iets bespeurd, dat op bijzonderen strijdlust wijst. Nu ja, ze mogen al eens met een snauwend „keep, keep!” een vogel van een takje jagen, waar zij recht op meenen te hebben — vooral als het een rustplaats voor den nacht geldt — maar daar houdt ook alles mee op. Waarschijnlijk echter zijn ze in kleinere ruimte wel wat lastiger.

Neen, dan was mijn Ortolaan een andere vechtersbaas! 'k Heb hem dit jaar maar van de hand gedaan: er was geen huis meer mee te houden. 'k Zal me nu wel eens weer een ander exemplaar aanschaffen, want de woeste handelwijze van mijn vorige was bepaald een „persoonlijke opvatting“, daar ik in vroeger jaren ook wel zachtzinnige Ortolaantjes gehad heb.

Nog een nouveauté van den vorigen winter is een *Acanthis rufescens*, het Kleine Barmsijsje. Dit is niet het gewone Barmsijsje of Steenbarmpje, zooals de vogelhandelaars zeggen — ook noemen ze dat wel Paapje — neen, daar heb ik er ook twee van; maar het Kleine Barmsijsje verschilt van dit aanmerkelijk in grootte en ook nogal in kleur.

Volgens Brehm komt het Kleine Barmsijsje uit Schotland en de Oostelijke Alpen, en 's winters raakt wel eens een enkel exemplaar verzeild bij een grooten troep gewone Barmsijsjes, die uit het hooge noorden komen. 't Is dus een rariteitje op de vogelenmarkt.

Wat is het een aardige kleuter, maar wakker en vlug! Zoo gauw als water.

Het vormt met mijn gewone Sijsje het dwergenpaar in mijn volière.

Van het dwergenpaar gaan we nu ten slotte nog even naar het reuzenpaar: een aanwinst van dezen zomer.

Dat reuzenpaar bestaat uit een spreeuw en een zwarten lijster (Meerle of Gieteling). 'k Heb beide op een toevallige wijze in bezit gekregen. De spreeuw was op een goeden morgen in de keukenschoorsteen terecht gekomen en maakte daar een helsch spektakel op de plaat boven het fornuis. Toen hij uit die minder geriefelijke verblijfplaats voor den dag werd gehaald, bleek het een jong exemplaar te zijn uit het eerste broedsel, want hij was al geheel volwassen. Nadat ik hem een week of drie in de volière had, kwam hij reeds „op zang“ en thans is hij de vrolijkste vogel, dien ik ooit gehad heb. Van 's morgens tot 's avonds babbelt en kwettert hij maar door. 't Is nog slechts het gewone spreeuwenliedje, maar daar hij nog jong is en hierbij nogal mak, heb ik alle hoop, dat hij mettertijd zijn naam van goeden spotvogel niet zal loochenen. Hij mist althans de gelegenheid niet, om verschillende geluiden te bestudeeren.

Behalve van zingen toont hij zich een groot liefhebber van baden. Soms doet hij beide zaken tegelijk: dan zingt hij staande in het bad. Zich baden doet hij zoo dikwijls, dat ik er aan twijfel, of hij daags ooit goed droog is.

De andere reus, de Meerle, wint het in den laatsten tijd nog van den spreeuw in grootte en zwaarte. Toen ik hem kreeg, was hij een kleine stumper. (De Vries en Te Winkel zeggen, dat ik

schrijven moet: toen ik *haar* kreeg, enz; maar dat kan ik niet doen van zoo'n grooten, zwaren vogel.)

Ik vond hem op een wandeling in een droge sloot. Hij was blijkbaar uit het nest geraakt of van zijn ouders afgedwaald, want hij kuierde daar op zijn eentje maar wat rond. Vliegen kon hij niet. Hem opvangen was het werk van een oogenblik. 'k Heb nog lang staan wachten met het diertje in de hand, of ik ook de ouden nog bespeuren kon, daar ik hem niet onder de oogen van deze wilde ontvoeren. Maar er was in den omtrek geen Meerle te hooren of te zien. Wel sloop op eenigen afstand een half-verwilderde boerenkat door 't struikgewas, en dat feit gaf me nog meer de vrijheid, den jongen Meerle mee te nemen: hij was dan toch nog beter in mijn handen dan in de klauwen van de kat.

Alzoo werd hij voorloopig opgeborgen in... de plantenbus, waarna deze zóó gesloten werd, dat de noodige lucht kon binnenkomen.

Tehuis gekomen, zette ik het dier in een doelmatige kooi, en daarin is hij gebleven, tot hij groot en sterk genoeg was, om in de volière gelaten te worden. In 't begin moest hij nog geregeld gevoederd worden, om het uur eenige hapjes van het mengsel, dat op mijn voorschrift door mijn huisgenooten zorgvuldig werd bereid en toegediend. Hij is zeer voorspoedig opgegroeid en werd uiterst mak. Hij werd, wat met noemt, „vingertrouw“.

Nu is hij al een heelen tijd in de volière en vormt daar met den spreeuw een waardig tweetal.

Ze moeten natuurlijk een apart kostje hebben, dat in de binnenvolière wordt toegediend. Daar mijn vrouw bang is, dat het bij dit warme weer 's nachts „zuur“ zal worden, doet ze 's avonds het oude voedsel weg, om het 's morgens door frisch aangemaakt te vervangen. Aardig is het, dan te zien, hoe de beide reuzen om de beurt 's morgens om het hoekje kijken, — verder komen ze niet — om te zien, of het ontbijt al klaar staat; zien ze nog niets, dan gaan ze nog weer een poosje naar buiten.

Toont de Spreeuw zijn vrolijkheid en goeden luim door druk gezang. de Meerle doet dit door groote speelschheid. Hij speelt als een jonge kat. Als een dolle springt en danst hij soms in 't rond, allerlei voorwerpjes, steentjes, takjes, blaadjes van zich af gooiend. En dan maakt hij nog dikwijls een eigenaardige beweging, eigenaardig althans voor een vogel van zijn slag. Heb ik groen, bijv. muur of sla, in het daarvoor bestemde hokje gelegd, dan krijgt hij soms de zotte kuur, om den heelen rommel er uit te „schrobben“, op de wijze, zooals de kippen doen; echter met dit onderscheid, dat hij daartoe maar één poot gebruikt en niet beide om 't ander. Ongetwijfeld is deze gewoonte overgeërfd, daar ik

's winters in de vrije natuur de lijsters ook wel eens dergelijke bewegingen heb zien maken in het afgevallen blad; zeker om daardoor het onder en tusschen de bladeren verborgen voedsel voor den dag te halen.

Nu moet ik maar eens even met den rug naar de voliëre gaan zitten, om aan mijn causerie een eind te krijgen. Want hoe langer ik kijk, des te meer luitjes melden zich aan, om ook eens in *De Levende Natuur* genoemd te worden en — geprezen. Daar heb je zelfs mijn oude Musch — och ja, het

is maar een gewone straatmusch, maar ik heb hem al vijf jaar, en..... „En ik dan?,” schettert de Putter. „En vertel eens even, dat wij ook nog altijd welvarend zijn,” roepen mijn Kruisbekken; „meld dan meteen, dat sedert verleden jaar mijn lieve man overleden is,” piept mijn Rietgorsje. En daar komen ook nog mijn Fratertjes aanvliegen en mijn Robijntjes en mijn Groenlingen, en mijn Goudvink...

Neen maar, nu is 't uit!

Misschien eens tot later!

Lochem, Aug. '99.

W. W. KOLVOORT.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Weledele Heer!

Eenige dagen geleden te Kerkwijk zijnde (in de Bommerwaard) werd ik opmerkzaam gemaakt op voor die buitenmensen zelfs en vooral voor mij vreemdsoortige planten.

Zij brachten mij een groot rond voorwerp, bijna kogelrond; doch later vond ik ook langwerpige ronde, van ongeveer drie decimeter diameter.

Het geheel bestond uit een gladde donkergele, lederachtige huid, opgevuld met een sponsachtige massa, die als stof wegvloog toen de huid stuk gemaakt was.

Dadelijk vermoedde ik met een soort zwam of paddenstoel te doen te hebben, doch ze nog nooit zoo groot gezien, noch er van gehoord hebbende, ging ik er op uit en vond weldra in den aangeduiden greppel meerdere exemplaren, waarvan een — langwerpige rond — bepaald de grootte had van den romp van een mensch. De huid, alsmede ook het sponsachtige binnengedeelte, was spierwit. Gewicht schat ik op ruim 1 K.G. Dikte der huid $\pm$ 3 mM. die geleek sprekend op zeemleer.

Een kleinere werd door mij met een oud mes doorgesneden en geleek toen veel op jonge kaas (grootte, vorm kleur). Toen verspreidde zich ook een onaangename geur en vermoedde ik de stinkzwam voor mij te hebben. Echter thans geloof ik niet dat het die was, de beschrijving in *De Levende Natuur* verschilt te veel.

Het vervoer kostte mij te veel moeite, anders had ik een exemplaar mede genomen en u toegezonden. Misschien weet u echter uit deze beschrijving reeds wat het is.

Mocht u echter iets zeldzaams hierin zien, weest u dan zoo goed en zend mij per omgaande een briefkaart en van uit Kerkwijk zal u een exemplaar toegezonden worden.

In de hoop van u te vernemen wat het is, teken ik mij Utrecht.

L. FLENTGE.

Geen „stinkzwam”; maar een „stuifbal” n.m. Renzenbovist; die kunnen verbazende afmetingen krijgen.

E. J. K. te Nijmegen. U krijgt uitvoerig antwoord op uw vragen in de volgende aflevering. Heel gaarne ontvang ik uw coll. zeldzame planten uit de omstreken van Nijmegen.

H.

A. M. de B. te Gouda. Een speld, die in nicotine gedoopt is, door een levend insect te steken, zou ik niet gaarne aanraden, en die druppel benzine, waarvan u spreekt, is ook maar zoowat; een klein dier, dat geheel in benzine wordt gegooit, is in een oogenblik dood, dat is stellig, maar een druppel valt zoo licht naast de mondopening, ook geloof ik niet, dat dit juist de beste plaats is. Ik vind elke wijze van dooden wreed, wanneer 't dier niet vooraf bedwelmend is; zwavel- of azijn-aether, zooals Ter Haar in zijn Handboek aangeeft, is het beste middel daartoe. Doe 't dier in een fleschje, watten of vloeipapier; er boven op, een druppel of een scheutje azijn-aether, al naar de grootte van flesch of kever, op het vloeipapier de stop stevig er op, een dag laten staan, dan is het gestorven zonder pijn. De genoemde bedwelmingsmiddelen doen de leden niet zoo verstijven, als chloroform of cyankali. Een injectie met ammonia na het bedwelmen doodt vlinders onmiddellijk als men ze niet zoo lang in den aetherdamp kan of wil laten.

H.

W. P. B. te Haarlem. 't Is wel mogelijk dat uw jonge hagedissen den winterslaap ingaan en doorbrengen zonder voedsel te hebben gebruikt. Jonge ringslangen doen dit geregeld. In 't laatst van September kreeg ik van den heer De Vrijer alhier een pasgeboren ringslang, met het eihulsel er nog bij. Ook dit diertje heeft nog niet willen eten, het is al verveld en ziet er gezond uit. Probeer het nog eens met bladluizen en als ze die niet aanwillen, beproef dan eens met één exemplaar eenige druppels geklutst eiwit of dooier te geven in plaats van drinkwater. Daarmee heb ik wel eens „stiemsche” hagedissen in 't leven gehouden. Uw aardig stukje komt in de volgende aflevering. H.

A. v. S. Jr. te A. Uw plant is werkelijk *Polygala vulgaris*, de Vleugeltjesbloem, die zoo lastig is te determineren.

Ratten zijn de akeligste en schadelijkste dieren, die ik ken. Vergiften is 't beste middel. Met strychnine of arsenicum, maar laat dat iemand doen, die het meer bij de hand heeft gehad. Er zijn hier ook rattenvangers van beroep in de stad; een kruier weet meestal wel een adres. H.

Stekelbaarsjes.

P. te A. Op blz. 164 heeft de schrijver zich niet vergist maar was onvolledig. Het kleine of tiendoornig stekelbaarsje leeft in zoutwater, het komt ook veel in brak water voor, maar kan, als 't moet, net als het driestekelige in elk water een heele poos leven en zelfs voortteelen. In de Noord- en Oostzee komt 't bij miljoenen voor.

Intentie of Selectie.

Naar aanleiding van de opmerking van den heer Van Eeden in no. 7 van *De Levende Natuur*, ben ik zoo vrij U een korte mededeeling te doen toekomen, waaruit alweer moge blijken, dat in een zelfden tijd verschillende denkers vaak onafhankelijk van elkaar tot een zelfde conclusie geraken.

Soortgelijke feiten, als waarop de heer Van Eeden doelt, hebben ook de aandacht getrokken van den grooten zielkundige en wijsgeer Wilhelm Wundt. Op grond dier verschijnselen komt hij dan ook in zijn „System der Philosophie” tot de conclusie, dat het begrip selectie niet alles verklaren kan, wat in de organisatie van planten en dieren door doelmatigheid of schoonheid ons treft. Het geeft hem aanleiding, om naast het begrip selectie het begrip doelwerking aan te nemen. Dat dit laatste met zijn apperceptie-begrip samenhangt zal voor den kenner van Wundts werken wel duidelijk zijn.

Men zal bemerken, dat „intentie” van den heer Van Eeden en „doelwerking” van Wundt niet veel van elkaar verschillen.

Amsterdam.

M. H. LEM.

A. E. C.

Bij het afdrukken van de ledenlijst der Amsterdamsche Entomologische Club heb ik het onvergeeflijk verzuim gepleegd, den heer J. M. J. van Waterschoot van der Gracht